

האמריקאים ביקשו לחקור את הישראלים המעורבים בפרשה. ישראל התנגדה. הוסכם על העברת שאלות. דפנה ברק מגלה:

לא הייתה מקירה!

ב יום השני שעבר הוזמנו אל שווימר, יעקב נמרודי ודודי קימ' חי — שלושת הישראלים שהיו מעורבים בשלב א' של פרשת איראן קונטרס — לשיחה ידיונית עם אליקים רובינשטיין, מזכיר-הממשלה. על פי רישומם החד-משמעית של השלושה, הוזמן הישראלי הרביעי, עמירם ניר, לשיחה נפרדת. **לישראלים הנוגעים בדבר לא באה ההזמנה בגדר הפתעה.** חלקם המתנינו לה בקוצר רוח, כי עיקבות הפירושים על רשימת האמריקאים לשתף גם את הישראלים המעורבים בדבר בחקירת איראן-גיט. קצרה הרוח מכולם היה אדולף ("אל") שווימר, המחזיק עדיין גם באזרחות אמריקאית, נוסף על לאזרחותו הישראלית. רשימה אולטימטיבית מצד האמריקאים לחקור אותו עלולה להוביל אותו לויתור על אזרחותו האמריקאית, כמפלט אחרון. **בשיחות פרטיות לא מסתיר שווימר את אכזבתו מהכרו**

על בסיס שיחות אלה, ועל סמך הגרסאות השונות, תנסח כנראה ישראל עמדה אחידה, וזו תישלח בימים הקרובים לארצות-הברית. והיכן השאלות האמריקאיות? המוד מנים לשיחות לא הבחינו בכיוון חקירה מסויים ולא נשאלו שום שאלה, פרט לשיחזור כרונולוגי של המאורע. האם הגיעו שאלות לישראל, ומישהו בממשלה העדיף להתעלם מהן ומרח תישאל, כדי לרצות את האמריקאים? על סמך-מה ינוסחו תשובות הישראלים לאמריקאים, אם הללו אינם יודעים מהן השאלות וממילא לא השיבו עליהן?

בשליחות האומה

ב גלגל גדול התעלומה וחשיבות היות העניין, להלן הרקע לי בנות העניין, להלן הרקע ל

ניר בר-מכר

נמרודי אלוקים רשם

שווימר בעיה של אזרחות

טאור, סיכום בן כ-300 עמודים של עבודת ועדת-חקירה שמינה הנשיא האמריקאי רונלד רגן, בראשותו של הסנאטור לשעבר ג'ון טאור, לחקור את פרשת איראן-גיט. הדוח, שהפך לרב-מכר בארצות-הברית (נמכר עד כה בכ-400 אלף עותקים), כולל עדויות חמורות ביותר כיצד התנהלו דברים ברומ של עולם. חלק מהנוגעים בפרשה לא היו שר' תפים במהלך עבודתה של ועדת טאור. המדובר בארבעת הישראלים: עמירם ניר, אדולף שווימר, יעקב נמרודי ודודי קימחי.

האמריקאים דרשו מישראל לאפשר להם לחקור גם את הרב ארבעה, אולם ראשי-הממשלה, יצחק שמיר, השיב שלא יעלה על הדעת שממשלה זרה תחקור אזרחים ישראליים שמעלו בשליחות האומה.

כפרשת-ביניים סוכס, כי האמריקאים יגישו שאלות לישראלים המעורבים בפרשה. השמועה אמרה כי השאלון אמור היה להגיע לישראל עם סיום ביקורו של שמיר בארצות-הברית. באמצע השבוע שעבר, לא זאת בלבד, אלא שמי קורות ישראליים אישרו עוד קודם לכן את קיומו של השאלון, כשהגיבו לטענות לפיהן לא איפשרה ישראל לור עדי-טאור לבצע עבודה מושלמת, כי שמנעה מהישראלים לשתף פעולה. המקורות הישראליים טענו אז, כי השאלות נוסחו ימים ספורים קודם לפרסום הדוח, ולכן מדובר פשוט כי בעיה טכנית, ולא, חלילה, בהתחמקות או חוסר שיתוף-פעולה: ישראל לא הס' פיקה לנסח תשובות לשאלות.

דווקא על רקע השלומיאליות בפרשת-גינות פולארד, מתחזקת השאלה עליה תמחו גם הישראלים הנוגעים בדבר: לאן נעלמו השאלות האמריקאיות?

במישחק הזה אי-אפשר להאמין לאיש!

הולה, וכי האיראנים התבקשו לשלם תמורתה כמעט פי ארבעה.

מהפיסקה הזו בדות ניתן להבין כאילו לנציג הישראלי היה עניין המחיר חשוב הרבה יותר מאשר לנציג האמריקאי הבכיר.

● עמודים 174, 185: יש תיאור סכימטי של העסקות מבחינה כספית, כאשר לשלב הראשון, שבו עסקו שווימר, נמרודי וקימחי, אין לכותבי הדוח הערות מיוחדות. כאשר לשלב השני, שבו טיפל ניר, מופיעות שלוש הערות, מצידוף שלושתן עולה שההפרש בין מה שאיראן שילמה לבין מה שארצות-הברית קיבלה הוא 19.8 מיליון דולר. החסר נוצר בין היתר בשל פברואר 1986.

● עמוד B 77: כ-27.286 כותב אוליבר נורת' למקרא-לון: "ישנם אי-סדרים לאורך כל הדרך, אבל ניר עומד על כך שנעבוד הווקא עם גורבניפאר. יש להם יחסים שעוד מתחילים מלפני תקופת המהפכה..."

את ההיכרות בין ניר לבין גורבניפאר ערך יעקב נמרודי בלונדון, בתחילת ינואר. כלומר: פחות מ-חודשיים לפני שנכתב המכתב.

● עמוד 93: לפי עדותו של נורת' שולץ, כשנודע לפרייס, השגריר האמריקאי בלונדון, על המגעים, דיווח על כך כמובן לשולץ. (המזכיר בפגישה שניהלו ניר, כשוכגי וגורבניפאר עם איש-העסקים הבריטי רולנדס). שולץ כתב על כך בכעס למועצה לביטחון-לאומי. בעיקבות זאת ענה נורת', 3.5.86: "אני מסכים שאי אפשר לאמין לאיש במישחק הזה. ציוריתי על ניר להתרחק מהאופק בעניין זה. הסיפור שדיברתי עליו (הפגישה עם רולנדס) נתפר על-ידי ניר, כדי לכסות על העיסקה."

שולץ כעס לא רק על עקיפת סמכויות, אלא מפני ששבר שלא יהיה זה לטובת האמריקאים להיות מעורבים בעסקות מעין אלה.

● עמוד 87: נורת' כותב לפריינרקסטר, 7.4.86: "הממשלה האיראנית העבירה 17 מיליון דולר לחשבון הישראלי בשווייץ. הישראלים, בעיקבות זאת, העבירו לחשבון של חברה אמריקאית בשווייץ 15 מיליון דולר."

● עמוד 88: מוסבר כי 2 מיליון הדולר יהיו עבור 508 טילי הטאור, שנמכרו מישראל לאיראן, לצורך שיתורו של בנג'מין וויר.

העברה זאת של כסף תמונה ביותר, שכן ידוע שהסכום עבור טילים אלה שולם עוד בברק א' של העיסקה. כלומר: על פי הדוח, בוצע כאן תשלום ככול עבור אותה העיסקה.

● עמוד 121: (כתוב באותיות קטנות) על-פי עדותו של איש הסי-איי בזמן הפגישה בסהראן, שבה השתתפו מקיפרלן, נורת', ניר והמתורגמן קייב, ביקש גורבניפאר לומר לאיראנים כי מחיר הנשק הוא 24.5 מיליון דולר. הוא גם ביקש מקייב לומר לאיראנים — אם הם ישאלו משהו, שהמחיר הוא נכון והוגן" קייב פנה בעניין זה לנורת', והשניים שאלו לדעתו של ניר. ניר השיב: "אל דאגו המחיר כולל עסקות אחרות, ויש גם הוצאות גדולות במיצע" קייב היתה הרגשה כי למק פרלן כלל לא איכתב מהם המחירים. הדוח מוסיף, כי על פי מחירו הצבא האמריקאי, שווי הסחורה היה 6.5 מיליון

נורת' ציפויות על ניר להתרחק...

אי-איי, ניר, כפי שאתה יודע, פועל ללא גיבוי המוסד, ויש לו סיבה רצינית לחשוש בקשר לכך שהסי-איי ידע על היקף מעורבותו. בהתבסס על מה שגורבניפאר אמר לי, לניר יש אכן סיבה להיות מודאג."

● עמוד 70: מיסמך שכתב נורת' לפריינרקסטר, 16.1.86: "עמי (עמירם ניר) הושג שיש כנראה עיסקה סודית בין שווימר, (מייק) לרין וגורבה (גורבניפאר), אשר מתנהלת ללא ידיעת אף אחת משלוש הממשלות (ארצות-הברית, איראן וישראל), ושזה גורם להעברה הדדית של מידע."

● עמוד 79: במיסמך שכותב מקיפרלן לנורת' ב' 27.2.86: "ניר אומר שיש לו מידע, שלמייק לרין יש הסדרים כספיים עם גורבה (גורבניפאר) ונמרודי, ויתכן שגם עם שווימר." האשמותיו של ניר, על-פי הדוח, אם אכן הן נכונות, הן חמורות ביותר. על כל פנים, לדון תבע כבר התנצלות על תוכן הדברים.

חיים לשמוע מהן השאלות האמריקאיות שיוצגו להם.

אך בהניעם למישרד-ראשי הממשלה, לא הוצגו להם כל שאלות. לשאלון האמריקאי לא היה זכר.

תחת זאת הם נתבקשו: ספרו את גירסתכם. ככה סתם. החברה' סיפרו, אליקים רשם, לא נזרקה לעינם שום שאלה פרט בוקטיבית, או לפחות שאלה המת-בקשת מרוח טאור.

אחד הנוגעים בדבר טרח וצילם את החוברת התכולה הקרויה דוח ועדת-החקירה המיוחדת של הנשיא עבור ידידיו. אישים מרכזיים לא טרחו להת-עמק בדוח, לקראת השיחות שהתנהלו בשבוע שעבר. אפילו מנחה-השיחה, אליקים רובינשטיין, איש מבריק ויסודי די לכל הדיעות, אישר במהלך השיחות כי יש לו עותק של הדוח, אך עדיין אינו יודע את תכנון לפרטי-פרטים. מהשיחות, שהתנהלו להן בנחת, נוצרו כצפוי שתי גרסאות: גירסת קימ' חינומורדי-שווימר, מול גירסת ניר. בשיחות עם שלושת הראשונים, ש' התנהלו בעירבוביה של אנגלית (בגלל שווימר), כשאיש קוטע את רעהו, היו כמה התפרצויות קשות נגד טענותיו של ניר, כפי שמצטט הדוח.

קימחי, איש מאוסק בדרך כלל, אמר: "אני, שדייתי מנכ"ל מישרד-החוץ, צריך לראות את עצמי אחרי בליבך הרבה שנים בשיירות-המדינה מושמץ על-ידי עמירם. איזה פרצוף יהיה לי אצל האמריקאים?"